

bodo plačevali 150 Din za eno analizo. Pristojbine za analize semena pa so ostale tako nizke, kakor so bile prej.

Mislilim, da sem ustregel potrebam javnosti, če sem javnost opozoril na nove pristojbine.

Inž. Mohorčič Henrik.

Posebnež med znamenitimi vojskovodji.

Dne 24. novembra je minulo 200 let, odkar je bil rojen leta 1729 največji ruski vojskovodja, grof Aleksander Vasiljevič Suvorov. Živel je v dobi neprestanih vojn in on sam se je vojskoval po vseh bojiščih Evrope. Ker je bil junak ter posebnež, se je spletel kmalu krog njegove osebnosti cel venec resnih ter smešnih dogodiljav. Leta 1799 se je lotil Suvorov vojnega pohoda v Italijo. Predno je nastopil težavno pot, ga je vprašal višji vojni svet na Dunaju, kakšne načrte da ima tozadevno. Poveljnik je pomolel radovednežem košček papirja in odgovoril: »Ako bi poznal moj klobuk moje načrte, bi ga moral sežgati.«

Ob priliki obiska na Dunaju ni spal v krasni sobani cesarskega dvora, ampak na slami, katero si je prinesel sam iz dvorišča vojašnice.

Ko je srečal nekoč francoskega kralja Ludvika XVIII. v Mittavi, ga je pozdravil z redi ter odlikovanji na suknji, pač pa z razgaljenimi prsi. Ludvikovega ministra je sprejel v srajci.

Nekoč se je kopal vojskovodja v morju in adjutant mu je moral predati važno sporočilo. Plaval je od adjutanta proč na morje in ta mu je moral slediti v polni uniformi.

Ruski car Pavel je pri nastopu vlade obče znanega in priljubljenega vojskovodjo pregnal na njegovo posest v guberniji Nowogorod. Kot pregnanec je izkopal Suvorov grob ter zakopal vanj svojo uniformo z odlikovanji vred.

Njegova velika zabava je bila, ako je jezdil z vaškimi paglavci na palci skozi vas, zvonil v zvoniku ali pel na koru.

Car Pavel je bil v izbiri najvišjih uradnikov čudak. Za grofa in enega glavnih dostojanstvenikov na dvoru je povzdignil prejšnjega brivca Kutajsova. Tega je srečal Suvorov v carjevi zimski palači. General se je pripognil na globoko pred navadnim kurjačem.

»Kaj pa vendar počenjate, knez? To je samo sluga ter kurjač,« je rekel zašudeno Kutajsov. Prejel je iz generalovih ust odgovor: »Ti si grof, jaz sem knez; pri carjevi milosti ne veš, kako visok gospod še bo ta kurjač. Je potrebno, da se že v naprej z njim sprijaznim.« Drugič, ko je poslal car k njemu Kutajsova, je poklical vojskovodja svojega slugo in ga nahrulil: »Lump, vsak dan ti ponavljam, da ne smeš popivati in ne krasti. Ti me ne ubogaš. Poglej tega le gospoda Kutajsova, ta je bil tudi sluga. Nikdar ni bil pijan, tudi kradel ni in glej, danes je najvišji carjev uradnik in grof. Vzemi si ga za vzgled!«

Prečitajte še enkrat pazljivo današnji uvodnik!

Številka 13.

V boljših in gosposkih krogih je še danes številka 13 strašilo. Gospoda strogo pazi, da ne sedi za mizo 13 gostov, ker to bi pomenilo smrt ali vsaj nesrečo enega izmed povabljenih. Glede številke 13 so danes že tako daleč, da se po hotelih nikdo ne upa stanovati ali spati v sobi z razvpito nesrečno številko. Moderni in največji hoteli imajo številko 13 ali prelepljeno, ali pa služi kot shramba za razno ropotijo.

Kedaj in kako se je raznesel zloglasni pomen številke 13 med človeštvo, je zgodovini neznano. Dejstvo je, da so pripisovali številu 13 izmed starih narodov nesrečo le Egipčani, ne pa Grki ali Rimljani. V zgodnjem srednjem veku ni imela številka 13 po kulturnih evropskih državah nikakega posebnega pomena.

Danes in že pred desetletji pomenja 13 nesrečo po Nemčiji. Nesrečen bo oni, ki je dvignil med trinajstimi kot prvi roko k ustom, ali kateri je sedel zadnji k mizi, prvi vstal itd. Ta nesreča pomenja — smrt.

Tirolcem številka 13 ne prinese smrti, pač pa kako drugo nezgodo.

V Dalmaciji objame še isto leto smrti ono osebo, ki je bila opozorjena od koga drugega, da je trinajsta pri mizi.

Iz novejšega časa so znani glede nesreče številke 13 ti-le vzgledi:

Znameniti nemški pesnik Goethe je bil nekoč na potovanju skozi mesto Strassburg povabljen k mizi. Ko je vstopil, je zalotil hišno gospodinjno ter hčerko zatopljeni v važen in strahoten pogovor. Slednjič sta mu le zaupali, da bo sedelo danes za mizo 13 oseb. Pesnik ni nato nič rekel, pač pa je izginil, kakor hitro je bil neopazovan in predno so sedli za mizo.

Angleški grof Rochester je priredil večerjo v ožjem krogu. Gospa Warre je opozorila povabljene, da je sedel kot trinajsti k mizi g. kaplan. Drugo jutro so ga našli v postelji mrtvega. Radi razburjenja ga je zadela v noči kap.

Leta 1845 je objavil nemški list »Musikzeitschrift« ta-le slučaj: V nemškem mestu Meiningen je bila povabljena družba v krčno Altenburg na večerjo. Med gosti je bil tudi kapelnik Jus. Njegov sosed ga je opozoril, da je prisedel k mizi kot trinajsti. Moža je to sporočilo tako prevzelo, da je bil od tedaj zmešan in je govoril le o smrti. Podal se je k zdravniku, ki mu je svetoval oblike z mrzlo vodo. Hodil se je kopat na vse zgodaj v plitvi grajski ribnik, da bi ne utonil. Kmalu za tem so ga našli smrtno zadetega od kapi ob ribniku.

Da je nesreča s številko 13 le plod domišljije, nam je dokaz »društvo 13«, ki je bilo ustanovljeno leta 1857 v francoskem mestu Bordeaux. V organizaciji je le 13 oseb in samo te sedijo ob priliki slovesnih pojedini ali sej. Glavni praznik društva 13-tih je 13. petek v letu. Nikdar ni bilo čitati ali slišati, da bi bil kateri član te organizacije umrl nenadoma, ali da bi ga bila zadela kak izredna nesreča.

O balonih.

Ko se tako oziramo za nekaterim ptičem, kako naglo se dvigne od zemlje in se vedno višje in višje pomiče proti oblakom, ali tedaj ne vznikne v mnogem človeku želja, povspeti se v te višine in od ondi premotriti našo lepo zemljo. Res marsikoga je že mikalo, doseči ta cilj. Toda kako to uiniti, kako to uresničiti? In prišli so nekateri do sklepa, upodobiti ptiča. Domnevali so, da edino s pomočjo kril, kakor pri ptiču — je mogoče v zrak. V ta namen so si zgradili ladjo podobno ptiču: na sprednji del so pritrili kljun, od zadaj pernat rep, a ob straneh gibajoča krila. Ptič je bil sicer gotov, krila so se gibala, dobre volje ni manjkalo — toda ptič je ležal na mestu in nikakor ni maral v zrak. Poskusi so se pokazali brezuspešni. Drugi zopet so si pritrili krila v podobi lopatic k ramam in jih premikali z rokami in nogami — toda ves napor je bil zaman, kvišku niso mogli. Edino, kar jim je uspelo, je bilo to, da so se pri najvišji pazljivosti spustili iz visokih mest, na primer s hiš na tla. Toda tudi ta drzni poskus je mnogi plačal z življenjem in prišli so naposled do prepričanja, da na sličen način do cilja nikakor ne prodro. Vsled tega, dasi tudi je želja, vzleteti v podobi ptiča v zrak, vrtala v človeškem duhu, vendar pa je radi izjalovljenih poskusov mnogim upadal pogum.

To vse je trajalo do prošlega stoletja. Leta 1782 pa je vzkliklo v tem oziru nekaj povsem drugega, nekaj novega, kar je obetalo do uresničenja davni težnji človeka. — Ta čas sta živela na Francoskem dva brata Štefan in Jožef Montgolfier tovarnarja papirja, ki sta se poleg svojega poklica bavila mnogo tudi s spoznavanjem prirodnih moči. Povspela sta se do spoznanja, da vse, kar je lažje od vode, na vodi plava, ali bolje rečeno, da vsako telo, ki je lažje od vode, na vodi plavati mora. In to sta opazovala ne le zgolj na vodi, marveč tudi na drugih telesih, zlasti na zraku in različnih plinih. Ščasoma sta prišla do prepričanja, da je gorak zrak lažji od mrzlega. Na temelju tega sta se odločila sestaviti stroj, ki bi ga zrak nosil in bi se dvigal kvišku. Ta zamisel se jima je tudi posrečil.

Označenega leta 1782 sta izgotovila veliko kroglo iz papirja in platna in v njej razgrela zrak z gorečim papirjem. Balon — kakor se je ta krogla nazivala — se je bolj in bolj razgreval in se naposled na veliko veselje izumiteljev dvignil 250 metrov od zemlje.

S posrečenim polzkusom vzpodbujena sta brata zatem zgradila nov mnogo večji balon, kateremu sta naložila še teže 224 kg in ga leta 1783 izpustila vpricho tisočerihi gledalcev v zrak. Balon se je dvigal dokaj jadrno in je dosegel tekom devetnajst minut višino 2400 metrov. Že imenovanega leta je izvršil eden od bratov še en balon, ukrcal vanj troje domačih živali, ovco, mačko in petelina. Balon se je povspel 800 metrov visoko ter se čez osem minut zopet srečno spustil na zemljo. To-rej so bile te živali prve, ki jih je kot

Živa bitja ponesel balon v zračne višave.

Ta uspeh je zelo vzpodbudno uplival kratko zatem še na druge Francoze ter jim zanetil vnemo do zrakoplovstva. Toda razgrevanje zraka v balonih je bilo spojeno vedno z nevarnostjo. Radi tega so skušali najti kako drugo sredstvo, katero bi nosilo balon. Prvi, ki je to srečno misel tudi udeleži, je bil pariški profesor Charles. Ta učenjak je poznal vse dobre lastnosti vodika ter je vedel, da je ta štirinajstkrat lažji od zraka. Zavedal se je, da telesa s tem plinom napolnjena, morajo plavati v zraku. V ta namen je zgradil s pomočjo še nekaterih učenjakov kroglasti balon iz svile. Da bi plin ne uhajal, ga je namazal s firnežem in ga napolnil z vodikom. In glej, balon se je dvignil tisoč metrov. Za tričetrt ure je padel, pet ur pota od Pariza na zemljo. Tamkajšnji ljudstvo je bilo prepričano, da je padel iz neba sam zlođej, se je vrglo nanj z vilami in raznimi predmeti ter ga raztrgalo in uničilo. Vsekakor se je poskušnja z vodikom obnesla.

Napolnjevanje balonov z vodikom se je izkazalo zelo drago, radi tega se je v to svrhu poslužil zrakoplovec Green leta 1896 plina (gaza), katerega je mogoče dobiti iz premoga in gori. In glej, stvar se je obnesla. Sicer je plin težji od vodika, toda balone polniti z njim, se da z najboljšim uspehom, razen tega pa je znatno cenejši od vodika. V to svrhu se ga danes pri zrakoplovstvu splošno uporablja.

V prusko-francoski vojni leta 1812 so potem že uporabljali balone za pregledovanje sovražnika in dostavo tajnih sporočil, toda ne s posebnim uspehom.

NAŠA DRUŠTVA

Občni zbor Prosv. zveze.

V dvorani Zadružne gospodarske banke v Mariboru se je vršil v četrtek 28. novembra občni zbor Prosvetne zveze, katerega je otvoril, pozdravil navzoče in vodil zvezin predsednik g. dr. Josip Hohnjec.

Izvajanjem predsednika je sledilo tajniško poročilo, ki nam je dalo razveseljivo sliko, da je samo v mariborskem okolišju 188 prosvetnih društev in 22 prosvetnih okrajnih organizacij. Razen tega obstoja ekspozitura P. Z. v Murski Soboti in pa za celjsko območje prosvetno tajništvo v Celju. Približno 14.000 članov deluje širom dežele; 48 društvenih domov, 160 knjižnic, več radijskih, skioptičnih in kinovih aparatov. Bilanca delovanja 114 društev pravi: 256 dramatičnih prireditev, 34 skioptičnih predavanj, 153 radijskih večerov, 50 kinovih predstav, 255 poučnih predavanj, 25 poučnih tečajev, 5 strokovnih tečajev, 65 gospodarskih tečajev, 82 prosvetnih večerov in 11 koncertov.

Najmočnejše med odseki so deklisne zveze, ki jih je 64 s 3800 članicami, fan-

tovskih zvez pa 9; pevskih društev 32 s 663 člani, glasbenih odsekov 16 z 216 člani, dramatičnih odsekov pa 29 s 544 člani.

Naša društva razpolagajo s 121 knjižnicami s 48.454 knjigami. Največ društvenih knjižnic je v mariborskem in ptujskem okraju. Največ knjig ima celjske prosvetni okraj. Največ so prečitali v ljubljanskem okraju.

Letošnje leto je bilo leto fantovskih taborov in gospodarskih tečajev. Tabori so bili 26. maja na Brinjevi gori pri Konjicah, 30. junija pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah, 21. julija na gori Oljki, 25. avgusta pri Sv. Andražu v Halozah, 1. septembra v Jeruzalemu. Gospodarski tečaji so se vršili po vseh okrajih. Vseh okrajnih tečajev, na katerih so predavali oblastni kmetijski strokovnjaki o vseh kmetijsko-gospodarskih panogah, je bilo 23. Krajevnih gospodarskih tečajev pa je bilo 42. Vseh tečajev se je udeležilo 3500 naših gospodarjev.

Kot narodno obrambno delo kaže lahko Prosvetna zveza na ustanovitev Slovenske straže, ki zasleduje z Narodno odbrano skupne narodno obrambne cilje.

ril mariborski Ljudski oder v matico. Za naše podeželske odre se je pretvo- Za vzgojo igralcev se je ustanovila dramatska šola.

Iz podanega blagajniškega poročila

*Tako dobro kot najdražja mila-
vendar cenejše!*

Milo ELIDA Favorit

1457

je razvidno, da je znašal denarni promet Prosvetne zveze 670.712 Din.

Za nabavo novih knjižničnih omar in spopolnitev knjižnice se je dalo 46.800 Din in sicer za nabavo novih omar 17.800 Din, za nabavo novih knjig in revij pa nad 29.000 dinarjev.

Izvoljen je bil naslednji odbor: predsednik dr. Hohnjec, odborniki dr. Sušnik, profesor Babšek, dr. Jeraj (1. podpredsednik, urednik dr. Vatovec (2. podpredsednik), Maležič, Marko Kranjc, Kramberger, Kaučič; za namestnike pa so bili izvoljeni monsignor Vreže, podravnatelj Hrastelj, Stabej, profesor Mlaker, profesor Cajnkar in župnik Gomilšek.

Občni zbor Prosvetne zveze je poslal Njegovemu Veličanstvu kralju udanostno brzojavko: »Prosvetna zveza v Mariboru si usoja Vašemu Veličanstvu kot velikodušnemu protektorju ljudske prosvete in visokemu poborniku prave jugoslovanske ideje poslati izraz najglobokejše udanosti. Dr. Josip Hohnjec, predsednik.« Slična pozdravna brzojavka se je tudi poslala g. predsedniku vlade generalu Živkoviču.

Vurberg pri Ptuj. Vurberžani se pač malo-kdaj oglašimo. Zato bi kdo mislil, da spimo. Tisto pa ne, saj so dolgi večeri, da še nam takrat ne diši. Zato so priredili naši vrli fantje in dekleta dne 24. novembra tega leta nad vse krasno in zanimivo igro »Na dan sodbe« s sledečim sporedom: 1. Pozdrav; 2. igra, pri kateri se je marsikatero oko zasolžilo in mnoga